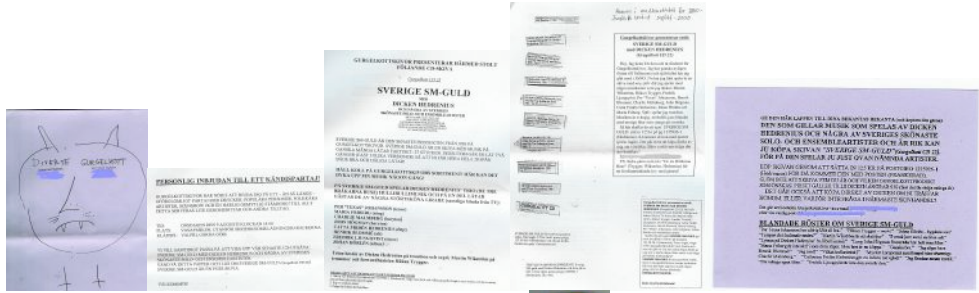

RP

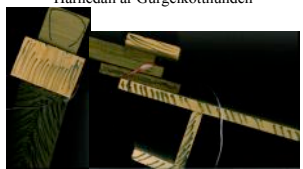
Ovan syns en modell av Gurgelkottmobilen. Nedan: den riktiga Gurgelkottmobilen!

Nedan visas en produkt från Gurgelkottplagg.

Kärleksparet i gurgelkottfilmen Bluesleaves
Härnedan är Gurgelkotthund

Se själva gurgelkotten i särskilt dokument!
GURGELKOTTEN (länk)

OJ DÅ, men mäs

Ur Dagens Nyheter den 8 december 2008

DEBATT - KONSTEN OCH KAPITALET

Dela ut kulturpengar direkt till publiken

Alliansregeringens rekordsatsning på kulturen har drunknat i ett öronbedövande dån av klagosånger från kultureliten, som om maktskiftet i sig vore boven. Senast ut är en rad representanter för Kulturrådet och Konstnärsnämnden (DN Kultur, 24/11), som bland annat varnar för "marknaden".

RETORISKT EFFEKTIVT, särskilt i dessa tider. Men vad de säger är att det inte är fint nog när sjuksköterskan går på teater, metallarbetaren köper en bok eller läraren spenderar lördagseftermiddagen på ett konstgalleri. I stället måste det finnas ett avantgarde som kan visa vanligt folk den rätta vägen. Med deras egna pengar.

Det är dock svårt att tro att kultureliten inte skulle drivas av samma motiv som alla andra särintressen som riskerar att se flödena från andras plånböcker stramas åt. Inkomster, makt och positioner står på spel.

För 30 år sen fick vi inte välja skola åt våra barn, privat tv var förbjudet och dagis som inte drevs av det offentliga avfärdades som "Kentucky Fried Children". Sedan dess har Sverige genomgått en frihetsrevolution som gett människor tillbaka en del av makten över sina liv.

Det är dags för samma frihetsreform när det gäller kulturen. Dela ut den offentliga kulturbudgeten till människor i form av en check, så att de själva kan avgöra vad de vill konsumera. Med ett checksystem skulle kulturutbudet återspegla människors preferenser i stället för elitens. Skolan och massmedierna spelar en minst lika viktig roll i samhället som konsten. Varför människor ska få välja själva i det förra fallet men inte i det senare, är för mig en gåta.

DET FINNS EN intellektuell dissonans i kulturelitens resonemang om konsten och pengarna. När det gäller inputen är det pekuniära livsviktigt (vi måste få mer pengar) men när det gäller outputen spelar det ingen som helst roll (kulturens värde kan inte mätas i pengar).

"Publiken sätter själv värdet på vad den ser", skriver råds- och nämndrepresentanterna. Bra. Låt den då göra det.

Fredrik Segerfeldt, projektledare på tankesmedjan Den Nya Valfärden

Brev från Dicken den 8 december 2008 till Dagens Nyheters kulturdebattavdelning:

Hej!

Angående Fredrik Segerfeldts inlägg i dagens DN (Debatt, Konsten och kapitalet)

Fredrik Segerfeldt tycker att man ska sluta att göra centrala offentliga kulturköp och istället dela ut varsin kulturcheck till medborgarna. Men hur ska användningsområdet för checken avgränsas och vem ska göra det? En kulturcheck kan väl knappast bli något annat än en otympligare och dyrare variant av den nuvarande konstruktion som Segerfeldt kritiserar. Jag har svårt att tro att han inte själv ser detta. Därför önskar jag att DN Kultur låter Segerfeldt komma till tals igen, i en artikel som klargör hans mål med kulturchecken.

Dicken Hedrenius, musiker och direktör. Projektledare på tankesmedjan Barbro.

Efterkommentar från Dicken, den 14 december 2008

Det jag säger här ovan är så självklart att det förvånar mig ytterligt att ingen har sagt det tidigare. Jag skickade dock mitt inlägg till DN:s kulturdebattredaktion, men den gjorde ingen införsel.

Mitt (ändå *inte* så självklara?) inlägg borde ha styrt debatten bort från den fåra som Fredrik Segerfeldt har försökt leda den till. Istället fortsätter debatten rakt in i fåran med publicerandet av ett svar från Statens Kulturråd, som verkar mena att den kulturcheck som Segerfeldt föreslår skulle ställa kulturpolitiken på ända.

Tidningen borde ha tagit in mitt inlägg som pekar på att Segerfeldts förslag inte innebär någon väsentlig förändring jämfört med idag. Då hade Segerfeldt (rimligen) fått gå i svaromål och kanske hade hans egentliga avsikter (så som åtminstone jag tolkar dem) då kommit i en tydligare dager: att helt sluta

med skattefinansierade kulturköp, vare sig de sker centralt eller via villkorade kulturcheckar som delats ut till medborgarna. Jag tror att Segerfeldts debattinlägg var ett medvetet försök att vilseleda läsarna i riktning mot kulturpolitikens nedläggande. En liten retorisk fjärt.

Kanske överskattar Statens Kulturråd DN:s läsare (eller är det jag som överskattar rådet?) när det tror att man kan argumentera mot Segerfeldt utan att först peka på att hans kulturcheck är en alternativ teknisk lösning för att utföra samma kulturpolitik som idag?

DDDD

Långkorv. Om man ska göra skattefinansierade kulturköp är en fråga som diskuteras fram och tillbaka (senast i Statens Kulturråds svar till Fredrik Segerfeldt). För egen del har jag flera synpunkter, av vilka några finns redovisade i gurgelkottkatakomben, delvis i verbal form. Jag är inte alls säker på att sådana inköp är så värst lämpliga - det finns många starka skäl att sluta med dem - men jag lutar åt att de trots allt behövs (och ändå är jag influerad av Vilhelm Mobergs vägran att ta emot medaljer ur de kungahänder som han har tänkt bita med hjälp av sitt konstnärskap). Som ett av de främsta skälen för köp anför jag en av kulturpolitikens ursprungsidéer: Sverige är ett land med en liten befolkning som är utspridd över en mycket stor yta. Våldigt många kulturella aktiviteter kräver att människor träffas på riktigt och där kommer vår glesboddhet in i bilden. Utan draghjälp riskerar landet att kulturellt sett förbli korv och potatismos, bildligt talat. Bl.a. konstnärliga minoritetsyttringar (som kanske skulle ha klarat sig bra i en tiomiljonersstad, en stad där minoritetens individer mångdubblas) kommer att krympa, och det skulle göra vårt land lite sämre att leva i. Det känns bra för mig att låta en del av mina inbetalade skattepengar gå till att hålla ett runt knippe sådana verksamheter under armarna, mitt land blir bättre av att de finns och att de håller hög klass. Att sedan flera av dessa minoritetsyttringar inte väcker just mitt intresse är en annan sak.

Ett annat skäl till att staten en gång började köpa konstnärers verk (på det ena eller det andra sättet, t.ex. genom s.k. bidrag) är att man ansåg att konstnärerna bidrog till mycket bra för samhället, men att det ofta saknades fungerande kanaler som gjorde att konstnärerna tjänade pengar på sina insatser. Politikerna tyckte att det fanns anledning att hitta på system för att i någon mån kunna betala tillbaka till konstnärerna vad konstnärerna genom sina arbeten tillförde samhället. Många avnjuter en konstnärs verk utan att inköpa någon tavla eller vad det nu är fråga om för sorts verk. Konstnären blir då utan ekonomisk ersättning för sin insats. Dock har konsumtion av hennes verk faktiskt ägt rum. I detta fall ansågs det angeläget att upphovsmannen fick ersättning. Detta var en avgörande synpunkt vid utformandet av den moderna kulturpolitiken och kallas för ersättningsprincipen

Egentligen tror jag att Sverige fortfarande är ett barbarland med korv och potatismos som nationalrätt. Sverige är ju inte direkt något kulturland... Men helt stängda är inte smaklökarna, det finns en veke i ljuset! Det har funnits en tvärpolitisk vilja att kompensera vår torftighet och utspriddhet, en vilja som har skurit rakt genom de vanliga politiska grunduppdelningarna och som har vunnit tillräckligt starkt stöd hos folket för att man åtminstone i liten skala har försökt att förverkliga politiken. Finns det tillräckligt starka skäl att ge upp viljan nu? Jag tror inte det. Eller vad sägs – varför är det inte Idol-stjärnorna som uppträder på Nobelfesten? Skäms vi lite för potatismoset den 10 december? Det verkar ju rätt lovande, tycker jag.

Att det sedan är en *svår uppgift* att göra en genomvärdig inköpslista när man för skattemedel ska köpa kultur är en annan fråga, oavsett vem som sedan får kila ner till affären och handla det som står på listan (m.a.o. oavsett om inköpen görs centralt eller via allmänt utdelade kulturcheckar). Är uppgiften så svår att den aldrig kan bli riktigt bra löst? Jag är ganska övertygad om att det är omöjligt att göra en riktigt bra inköpslista och att det problemet skulle kunna stjälpas de skattebetalda kulturköpen som företeelse. Men jag tror ändå att ett sådant stjälpande skulle medföra olycka. Och då menar jag inte den olycka som måhända tillfaller de konstnärer som förlorar på stjälpningen (jag tycker illa om när man bedriver social- och arbetsmarknadspolitik i kulturpolitikens namn). Många konstnärer och andra medborgare tror att kulturpolitiken är till för konstnärernas väl, och argumenterar därefter. *Det* är ett reellt hot mot förekomsten av skattefinansierade kulturköp. Om man önskar att köpen ska fortgå är det viktigt att en majoritet fortsätter att stödja dem. Det är av helt vanliga egoistiska hänsyn som folkmassorna har röstat fram den kulturpolitik som regeringen i vederbörlig demokratisk ordning försöker att förverkliga. Att försöka vända den egoismen till någon sorts empati för konstnärer kommer inte att utfalla med jordisk lycka i form av statliga kulturköp. [Utgångspunkten med kulturpolitiken var ju i första hand att gynna folkets tillgång till kultur.](#)

När det gäller konstnärernas situation vore det mycket viktigare - och mer kopplat till rättvisefrågor - att inkludera dem i de socialförsäkringssystem i vilka de är obligatoriska försäkringstagare. För konstnären är det t.ex. snarare regel än undantag att *Försäkringskassan* otillbörligt försöker att hålla inne vid försäkringsfall förfallna försäkringsbelopp. Kassan har inte kommit på hur den ska administrera personer med konstnärens speciella omständigheter, och som lösning har den valt att i praktiken utesluta konstnärerna från försäkringen, utom från plikten att betala för den.

Jag tror att statliga kulturköp fortfarande har ett ganska stabilt stöd bland svenskarna, och att angrepp från överkonsekventa extremliberaler (eller andra som sätter sina drömmar om någon viss ism främst) som Fredrik

Segerfeldt är att betrakta som parenteser utan större betydelse. Men det kan ändras! Därför gäller det att idka eggväsning i denna politiska fråga. Och det är inte *logik* som kommer att utgöra eggens starkaste parti!

Apropå just Segerfeldt, läste jag en debattartikel som han hade skrivit på Sveriges Televisions hemsida. Han påstår att folk inte väljer parti efter partiets kulturpolitik och att kulturpolitiken därför inte har folkets stöd.

Ja just det, det är samme Segerfeldt som slåss för medborgarnas rätt att själva ta ansvar och göra egna val. Min uppfattning om vårt lands demokrati skiljer sig avgjort från Segerfeldts. Han andas både politikerförakt och väljarförakt. Jag är glad att det finns personer som engagerar sig politiskt i partier. Vem som helst får göra det och vem som helst får rösta på dem. Kulturpolitiken är inte tillsänd partierna från yttre rymden, den kommer inifrån.

Segerfeldt håller sig i en politisk hörna (stödd av inget riksdagsparti) som förespråkar ett absolut minimum av statsorganisation, ett land där den starke alltid slår den svage. Det är okej, man får vara i den hörnan. Jag lockas själv av tanken. En del av mig ogillar civilisationen. Men de flesta svenskar har i sann egoistisk (och kanske även empatisk) anda kommit till beslutet att hjälpa varandra. De kanske menar sig vara i behov av hjälp ibland, och vill därför själva hjälpa när de kan. Smart och praktiskt att organisera via obligatoriska skatter

, som en sorts variant av stark slår svag (eller hur?). Inte alltid så sympatiskt, men man använder ju de överlevnadsmedel man har (minns du Darwin^{*}), man använder sig av den makt som står en till buds. Och styrkan kan mätas i olika enheter. Så har alltså röststats fram landets kulturpolitik. Vem som helst får försöka påverka väljarna i annan riktning. De som gärna vill hjälpa varandra, och som tror att det är smartast för dem, bör dock skärskåda påverkaren. Kanske är han helt enkelt en som tror sig klara sig själv? Låt honom tro det, han har kanske rätt. Min lilltå vickar för att majoriteten klarar sig bättre genom att samarbeta.

* Darwin Duck

Appendix.

Något som egentligen inte hör hit, men som kanske kan spela roll för hur någon läser ovanstående text, är frågan om hur beroende min egen inkomst och konstnärliga verksamhet är av att staten tillhör mina kunder.

Min hittills drygt 20-åriga karriär som musiker har, i likhet med de flesta av mina kollegor, varit ganska oberoende av den statliga kulturpolitiken. Men då och då har jag ingått i något sammanhang som har delfinansierats av offentliga medel, jag har t.ex. uppträtt i några konserter vilkas existens inte bygger på enbart egen kommersiell kraft. Därutöver har jag med olika ensembler medverkat på ett fåtal korta turnéer som också har delfinansierats av offentliga medel. Vid några tillfällen har jag mottagit stipendier från Konstnärsnämnden och några månader var jag teatermusiker på Kungliga Dramatiska Teatern, vars verksamhet skulle vara mer beroende av statliga stödköp om det inte vore för kommersiella succéuppsättningar som de som jag medverkade i.

Sammantaget har min musikerkarriär utspelat sig huvudsakligen på den vanliga kommersiella banan, och stått sig ganska bra där. Sedan har jag ju hela tiden haft en deltidstjänst som lärare, vilket mestadels har varit en bra lösning (oaktat att jag tycker om att vara lärare) som har givit mig en sådan frihet som de flesta konstnärliga utövare önskar sig. Jag har ganska väl kunnat välja vad jag ska syssla med för musik och det har funnits köpare, ibland lite för många med tanke på min lärartjänst.

Så långt den ekonomiska biten av mitt musicerande. När det gäller den konstnärliga biten, den spännande biten, är det andra lagar som gäller. Jag älskar att möta en publik som gillar min musik, men jag är inte beroende av publiken för att tillfredsställa mitt kall. Jag skulle klara mig (nästan) lika gott på att bara spela för mig själv med mina polare och för kompisar, släkt och grannar.*Jag har turen att tillhöra en gren som på de flesta vis går att utöva ensam och gratis. Kulturpolitiska eller affärsmässiga hänsyn är alltså inte avgörande villkor för min egen person.

* oklart vad åtminstone de sistnämnda skulle tycka om det.

Jag har ingen drift som gör att jag tycker att det är viktigt att försörja mig på att spela. Men om det finns köpare är jag beredd att sälja! Jag kan tänka mig att bjuda mina musikaliska tjänster till nästan vem som helst som betalar tillräckligt bra (t.ex. i form av pengar). Till och med staten.

Det är så jag som konstnär förhåller mig till kulturpolitiken i stort. Att jag dessutom har vissa synpunkter på landets kulturpolitik är, som jag skrev i början av denna skrift, en annan fråga. Som medborgare i Sverige har jag väl rätt att ha politiska synpunkter?

Nåja. Detta appendix knipsar kanske av eventuella (visserligen irrelevanta) misstankar från illvilliga håll om att mina kulturpolitiska åsikter är betingade av ett eget ekonomiskt beroende av statliga (eller andra skattefinansierade) kulturköp.

P.S. Jag tycker att korv och potatismos är gott.